

Iisalmen Luonnon Ystävien Yhdistys ry (ILYY)
Luontomuseo/Kirkkopuistonkatu 9,
74100 Iisalmi
iisalmi.luontomuseo@gmail.com
puh. 0405389194
Y-tunnus 0758532-0

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto,
Ympäristöluvut
PL 293, 90101 Oulu
kirjaamo.pohjois@avi.fi

Viite: Havukkanevan turvetuotantoalueen ympäristölupa ja toiminnanaloittamislupa, Pyhäntä ja Vieremä,
diaarinumero PSAVI/3122/2016

Muistutus

Rikkajoki on raskaasti kuormittunut joki. Sen varrella on useita turvetuotantoalueita. Tämä näkyy selkeästi sen varrella olevissa järvissä. Esim. paikallisten asukkaiden mukaan Nälännössä oli hiekkarantoja missä lapset kävivät mielellään uimassa. Nykyisin näitä ei ole vaan pohjan on peittänyt paksu liete. Toki syyllisiä on varmaan useita.

Ympäristönsuojelulain 42 §:n i momentin mukaan luvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa terveyshaittaa, merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, ympäristönsuojelulain 7-9 § : ssä kiellettyä seurausta, erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella tai eräistä naapurussuhteista annetun lain 77 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasiutusta.

Toistaiseksi ei ole näyttöä siitä, että turvetuotantoalueiden poistumisesta tuotannosta olisi ollut myönteistä vaikutusta Rikkajoen ja Näläntöjärven vedenlaatuun. Hakijan toteaa hakemuksessaan että tuotantoala olisi pienentynyt. Näin onkin mutta se ei näy vesistön luokituksessa. Hakehakemuksessa päästöt ovat pysyneet samoina tai jopa kasvaneet.

Ottaen huomioon turvetuotantoalueiden kuormituksen suuret vaihtelut ja sen ennalta arvioimisen epävarmuudet yhdistys katsoo, että Havukkanevan turvetuotantoalueen vesistö päästöt voivat yhdessä alueen muiden toimintojen kanssa vaarantaa vesienhoitosuunnitelman tavoitteiden toteuttamista ja aiheuttaa merkittävää vesistön pilaantumista tai sen vaaraa

Turpeen kaivamisen vaikutukset vesistöihin ovat suuret erityisesti pienten latvavesistöjen alueella. Muokatusta suosta vapautuvat ravinne-, rauta- ja kiintoainespäästöt kulkeutuvat vesistöihin kiihdyttäen niiden rehevöitymistä. Turpeen kaivaminen aiheuttaa myös humuspäästöjä, jotka aiheuttavat vesistöjen liettymistä.

Rauta on yksi ongelma. Sitä huuhtoutuu ojitetulta pintavalutuskentältä helposi. Kentän toimivuus on kyseenalaista. Hakemuksessa ei ole arviota raudan osuudesta päästönä. Talvisin Nälännön ongelmana ovat myös ajoittain varsin korkeat rautapitoisuudet (jopa 6 mg/l:n luokkaa). Rauta saostuu kalojen kiduksiin ja haittaa hengitystä sekä suolatasapainon säätelyä ja ääritapauksissa tukehduuttaa kalat. Tämän takia kuivatusvesien rautapitoisuuden vaikutukset vastaanottavassa vesistössä olisi pitänyt selvittää.

Pintavalutuskentässä ojat on kaivettu kivennäismaan rajaan asti. Tämä heikentää kentän toimivuutta. On hyvin todennäköistä että päästöt tulevat lisääntymään arvioidusta. Luontoarvoselvityksen mukaan kenttä on rehevämpi kuin muut alueet sekä puustoinen. Turvetuotannon ympäristönsuojeluohjeen mukaan tiheä puusto nostaa riskiä kentän toimimattomuudelle ja ravinteiden huuhtoutumiselle.

Liejua on suon pohjalla paikoin 20-50 cm (GTK Tutkimusraportti 396/2009). Hakija ei ole selvittänyt miten estetään se ettei pintavalutuskenttä tule tukkeutumaan liejusta. Pohjamaalajeista löytyy hiekkaa 41 % ja hietaa 30 %. Jossain vaiheessa kuivatusojat kaivetaan mineraalimaahan saakka, niin tämä tulee myös osaltaan lisäämään päästöjä.

Koska turpeenkaivuu tulee jatkumaan Havukkanevalla 25 vuotta, niin suunnittelussa olisi pitänyt ottaa huomioon rankkasateiden lisääntyminen. Tätä ei ole huomioitu mitenkään päästömäärissä. Vaan on tukeuduttu vanhoihin arvioihin. Suomen ympäristökeskuksen ja Ilmatieteen laitoksen laatimien mallien mukaan suuret sateet lisääntyisivät useita kymmeniä prosentteja vuosisadan loppuun mennessä. (Ilmasto-opas.fi: <https://ilmasto-opas.fi/fi/ilmastonmuutos/suomen-muuttuva-ilmasto/-/artikkeli/27922915-7ee5-4122-ae60-51f58e6aef9a/sademaarat-kasvavat.html>). Lisääntyvät rankkasateet kasvattavat riskiä ohivirtaamille ja hallitsemattomalle päästölle.

On aivan pakko vielä mainita kansainvälisen ilmastopaneelin raportin varoitus 8.10.2018 vakavista seurauksista, jollei ilmakehän lämpötilan nousua yritetä hillitä maapallolla entistä tarmokkaammin.

Lämpenevä maapallo vaikuttaa luonnollisesti myös kasvi- ja eläinkuntaan ja voi synnyttää myös ennalta-arvaamattomia ketjureaktioita. Ilmistoraportin mukaan ilman nopeita toimia 1,5 asteen lämpötilannousu ylitetään jo vuonna 2040 (<https://ilmatieteenlaitos.fi/ipcc-ilmastopaneeli>). Silloin Havukkaneva on yhtä tuotantokäytössä. Turpeella tuotetaan noin 4-5 % Suomessa käytetystä energiasta. Turpeen energiakäytön aiheuttamat kasvihuonekaasupäästöt taas muodostavat jopa 15 % kokonaispäästöistä

Suot ovat metsiäkin suurempi hiilivarasto. Tuhansia vuosia kehittyneiden soiden turvekerroksia kaivetaan pois parissakymmenessä vuodessa. Turpeen polttaminen kiihdyttää ilmastonmuutosta. On tietysti ympäristöluvan myöntävän tahon asia hillitä tätä kehitystä.

Edellä oleviin asioihin vedoten mielestämme Havukkanevan tuotantohankkeella ei tässä vaiheessa ole edellytyksiä aloittaa toimintaa.

Iisalmessa 11.10.2018

Iisalmen Luonnon Ystävien yhdistys

Jarmo Yliluoma
pj.

Kai Jäderholm
taloudenhoitaja